

ЗМІСТ

I. «ПЕРЕМИР'Я НА 20 РОКІВ» (А. Галушка)	5
1. «Карфагенський мир»	5
2. Пацифізм, економіка й демографія.....	12
3. Велика депресія і вождь народу	19
4. На похилій площині.....	26
II. ВІЙНИ «ДИВНА» ТА ЗИМОВА (А. Галушка, Є. Браїлян)	37
1. Військово-політична ситуація в Європі після окупації Польщі Німеччиною та СРСР	37
2. «Дивна війна»	51
3. Тиск Сталіна на Балтію та Фінляндію	69
4. Перша фінсько-радянська війна.....	78
5. Плани Франції та Британії щодо Фінляндії та СРСР як пошук виходу із стратегічного тупика.....	93
III. ТРИУМФ ГІТЛЕРА (А. Галушка, Є. Браїлян)	102
1. Німецькі плани удару на заході	102
2. Скандинавська кампанія	112
3. «Жовта тека» і Дюнкерк	139
4. «Червона тека» і перемир'я в Комп'єні	174
5. Анексія країн Балтії Радянським Союзом	199
6. Румунія міняє кордони і табір	208
IV. БИТВА ЗА БРИТАНІЮ І БЛІЦ (Є. Браїлян)	220
1. Дилема перед урядом Британії.....	220
2. План «Морський лев»	228
3. Причини невдач <i>Luftwaffe</i> у Битві за Британію	239
4. Спроба німців знищити <i>RAF</i> та її невдача.....	250
5. Кампанія бомбардування британських міст	260
V. ГІТЛЕР ПОВЕРТАЄ НА СХІД (А. Галушка).....	274
1. Стратегічна ситуація Німеччини наприкінці 1940 року	274
2. Наростання суперечностей між двома тоталітарними режимами... ..	280
3. Рішення про війну з СРСР: план «Барбаросса», його розвиток та варіанти	289
VI. ХІД ВІЙНИ В РІЗНИХ РЕГІОНАХ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940 — ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1941 РОКУ (А. Галушка, Є. Браїлян)	296
1. Події в Середземномор'ї та на Близькому Сході	296
2. Німецькі підводні човни та рейдери проти британського торговельного флоту	317
3. Початок відплатних бомбардувань Німеччини бомбардувальним командуванням <i>RAF</i>	327
4. Авантюра Гесса.....	330
Післямова. Від війни європейської до світової (А. Галушка)	338
Список використаної та рекомендованої літератури	351
Додаток. Мапи.....	357

I

«ПЕРЕМИР'Я НА 20 РОКІВ»

1. «КАРФАГЕНСЬКИЙ МИР»

Кажуть, що маршал Франції Фердинанд Фош, дізнавшись про умови Версальської мирної угоди з Німеччиною, заявив: «Це не мир. Це перемир'я на наступні 20 років». Маршал Фош був головнокомандувачем армій Антанти на Західному та Італійському фронтах 1918 року, не мав жодної ласки до переможених і вважав, що новий міжнародний лад по війні має максимально послабити Німеччину, щоб не дати їй змоги знову претендувати на гегемонію в Європі. Фош виступав за те, щоб Франція знов, як у наполеонівську добу, отримала кордон по річці Райн, а Німеччина була поділена на свої історичні частини.

Версальський мир не пішов аж так далеко. Німеччина повернула Франції завойовані 1871 року Ельзас та північ Лотарингії, Райнська Земля (територія Німеччини на лівому березі Райну) була окупована до 1930 року та демілітаризована, невеликі шматки німецької території відійшли до Бельгії, Данії, Чехословаччини та Литви, досить великі — до новоствореної Польської держави. Саар та Вільне місто Данціг (Гданськ) залишилися під протекторатом Ліги Націй. Німеччина втратила всі свої володіння в Африці, Азії та Тихому океані. Мирна угода примусила німців визнати свою провину за розв'язання війни та виплатити величезні репарації на відшкодування збитків країнам, які вона окупувала.

Проте Німеччина хоча б збереглася як держава — про її союзницю, Австро-Угорщину, не можна було сказати й того.

Французькі солдати в шанцях під Верденом. 1916 рік. Перша світова війна з її наслідками висіла тінню над країнами Європи протягом наступних 20 років

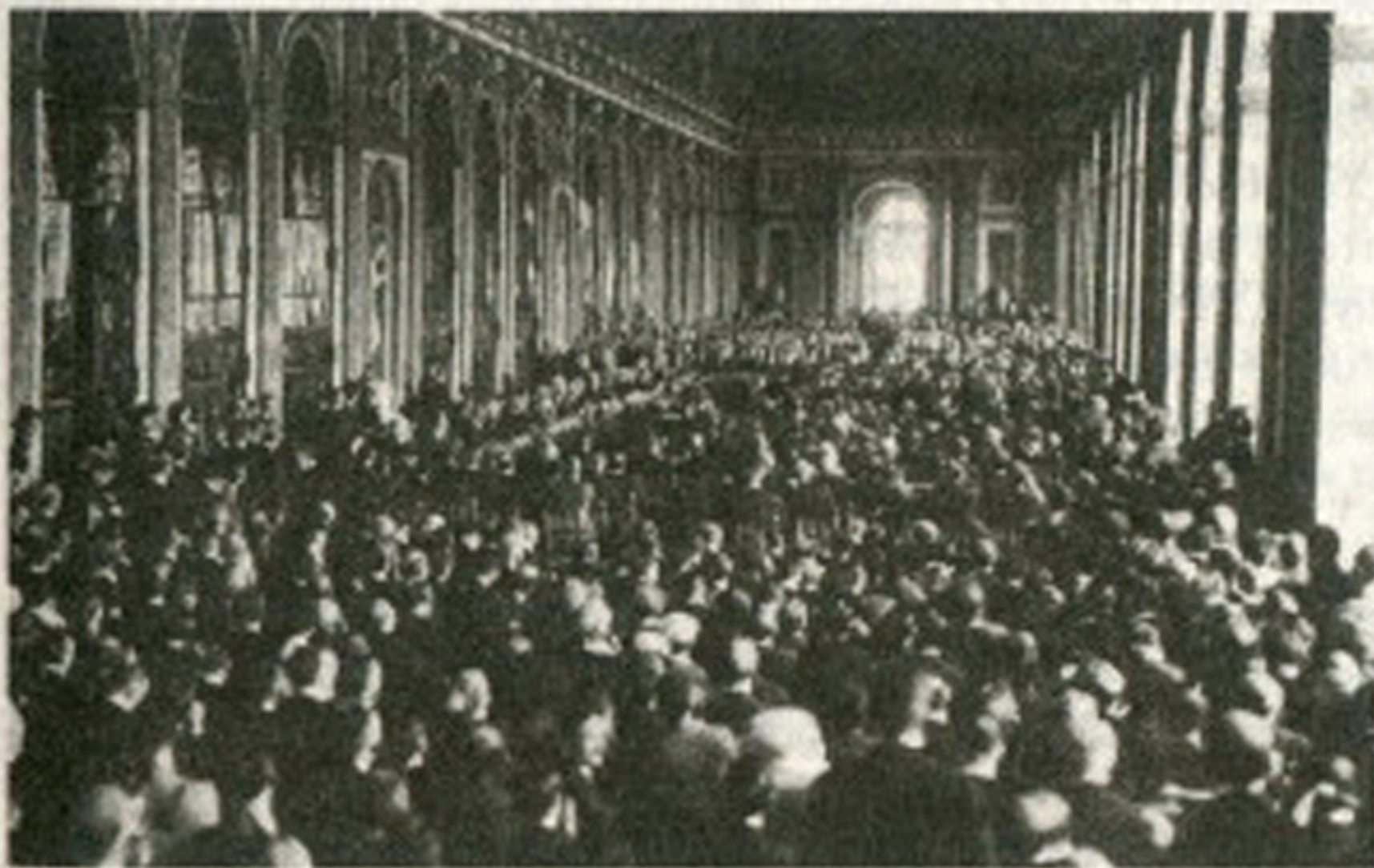
«Подвійна монархія» розвалилася навпіл, і від обох її частин Сен-Жерменська та Тріанонська мирні угоди відірвали величезні шматки на користь як держав, що існували до початку світової війни, так і тих, що виникли внаслідок її. Німецько-Австрійська республіка, проголошена після поразки у війні, була змушена відмовитися від згадки про німецькість у своїй назві, від територій, населених майже винятково німцями, на історичних землях Чехії та Моравії та в Південному Тиролі. Їй було заборонено об'єднатися в одну державу з Німеччиною. Болгарія втратила вихід до Егейського моря, Османська імперія втратила всі володіння за межами Малої Азії і ще півдесятиліття корчилася в конвульсіях внутрішніх та зовнішніх збройних конфліктів.

Чотири роки війни принесли величезні страждання всім її учасникам. Але переможці, насамперед Британія й Франція, могли протиставити своїм стражданням і жертвам власне відчуття перемоги в боротьбі за правдиву справу та численні

матеріальні здобутки. Французька й британська колоніальні імперії досягли максимального розміру, а військові зусилля дали новий поштовх господарству.

Франція додала до своїх володінь Сирію та Ліван, а також німецький Камерун. Британія отримала німецьку Танганьїку і таким чином здійснила давню мрію про британську Африку «від Каїра до Кейптауна»; вона отримала мандати на Палестину та Ірак, колишні турецькі території, і таким чином встановила свою владу над давньою колискою світової цивілізації.

Тож дух народів Британії та Франції не був серйозно підірваний — на відміну від Італії, де Трієст та Південний Тироль, відвойовані в Австро-Угорщини, вважали недостатньою компенсацією за страждання італійських солдатів на вершинах Альп чи після катастрофи кінця 1917 року в болотах долини річки П'яве. Далмація, колись частина володінь Венеціанської республіки, на думку італійців, мала належати Італії, але стала за Сен-Жерменською угодою частиною Королівства Сербів, Хорватів і Словенців (з 1929 року — Югославії). Британія й Франція погоджувалися на те, що Далмація по війні відійде до Італії, коли вели перемови про вступ Італії у війну на боці Антанги 1915 року, але 1918 року першу скрипку

Підписання мирної угоди з Німеччиною в Дзеркальній залі Версальського палацу. 28 червня 1919 року. У цій самій залі 18 січня 1871 року було проголошено Німецьку імперію